

Achtergrond. Het wonderbaarlijke wielersprookje van MTN-Qhubeka,

Fietsen veranderen levens

De helft van de wielrenners bij MTN-Qhubeka heeft een fantastisch en heel af en toe dramatisch levensverhaal, de andere helft in de ploeg wil meeschrijven aan het meest inspirerende project ooit in het moderne wielrennen.

HANS VANDEWEGHE

“Ik zal die ene mail nooit meer dicteren omdat ik nog nooit zo'n mail heb gehad. En ik heb veel mails gekregen, want de arbeidsplaatsen in het profpeloton worden steeds schaarser. Maar deze renner had het over het project, over een verschil maken en waarom hij daarvan deel wilde zijn.” De stem van teammanager Doug Ryder slaat over en zijn handen trillen als hij het verhaal doet.

Iets eerder zat die mailende renner op zijn plaats en had al even bedrogen zijn versie van de feiten gegeven. Voor Serge Pauwels, de laatste drie jaar bij de ploeg van Patrick Lefeuvre, was vorige zomer de tijd rijp om een andere dimensie aan zijn wielercarrière te geven. Afrika wenkte.

“Alles kwam een beetje samen. Ik wilde niet langer wachten of er wel plaats was bij Patrick en ik had Paul De Geyster gevraagd contacten te leggen, maar ik zei hem dat ik één team zelf wilde maken. Wie rennen is voor mij een broodwinning, maar het mag iets meer zijn. Ik ben 31 en, zonder de leraar uit te hangen, denk ik dat ik jong talent iets kan bijbrengen. Komt daarbij die Afrikaanse insteek en het exotisch aandoend programma dat ze rijden. Neen, ik heb het mij nog niet beklagd. Ik heb nu een contract voor twee jaar, waarbij ik eigenlijk niks heb ingeleverd en bovendien heb ik hier een zeer goed gevoel bij.”

Ryder knaast de bal terug. “Wat Serge de ploeg bijbrengt, is niet te schatten.”

Maandag, in de rit met de vreselijke val, was Pauwels bij de dagelijkse ontsnapping betrokken. Donderdag reed Daniel Teklehaimanot, een van de Eritreërs in Ryders team, lange tijd voorop. Hij kwam op drie hellingen als eerste boven en werd zo de eerste Afrikaan in de volleijsstraat. Ongeveer road de tijd dat Tekle haaimanot werd ingelopen, bleef in de Ronde van Oostenrijk zijn Zuid-Afrikaanse teamgenoot Johann van Zyl wel uit de klauwen van het peloton. En gisteren, op weg naar Fouquieres, bouwde Teklehaimanot zijn voorproeg in het bergklimaat, sement nog wat uit door opnieuw mee te gaan in de vroege ontsnapping. “We have an amazing, incredible team”, zal Ryder eitelijke keren herhalen. Verbazigend weekend en ongelooflijk is de rode draad door alle verhalen van deze gedisciplineerde bende vrijbuiters.

Buffalo Bike

MTN-Qhubeka powered by Samsung is de volledige naam van het team, dat in de huidige vorm bestaat sinds 2007, maar eigenlijk pas in 2013 met het huidige samenstel en de eerste sponsorploeg werkt. MTN is het grootste telecommunicatiebedrijf van Afrika met 390 miljoen mobiele abonnees en ook een belangrijke aandeelhouder in Belgacom International Carrier Services.

De tweede sponsor is niet Qhubeka maar Samsung, die aan boord is gehaald door MTN.

De derde sponsor is Data Dimensions, een van oorsprong Zuid-Afrikaans bedrijf met 6,25 miljard euro omzet en met 28.000 werknemers, tevens de sponsor en dataprovider van de Ronde van Frankrijk. Hun logo zit tijdens de rechtstreekse uitzendingen geregeld in de linkerbovenhoek van het scherm en zij verwerken de data die door de gps-tracker onder het zadel van elke renner worden geüpload.

En Qhubeka dan? Dat is Xhosa voor vooruitgang en is tegelijk de naam van een van de grootste ngo's van Zuid-Afrika, lid van het World Bicycle Relief Fund, een wereldwijde organisatie die onder meer naar rammegebieden fietsen verscheept. Zoals Unicef ooit op de shirts van FC Barcelona stond, is Qhubeka het goede doel van dit kleine wielerteam dat de helft van zijn naamrechten afstoot. “Het is een kostenpost in plaats van een inkomens”, zegt Ryder, “maar wij geloven in het motto dat fietsen levens kan veranderen. Het inspireert ons en we zijn dankbaar dat we hen maximale zichtbaarheid mogen geven.”

Qhubeka is een apart fietsproject, zegt Pauwels, die net als alle andere collega's ook nog eens 10 procent van het prijzengeld afstaat. “Toen we op stage waren in november in Zuid-Afrika hebben we een dorp bezocht waar die fietsen naartoe gaan. Schoolgaande kinderen in Zuid-Afrika zijn erg gebaat bij een fiets. Ze zijn sneller op school, minder afwezig, lopen minder gevaar onderweg, kunnen meer tijd besteden aan huiswerk en hebben zelfs makkelijker toegang tot drinkbaar water en medische zorgen. Maar die Qhubeka-fiets moeten ze verdienen, bijvoorbeeld door het verzamelen van plastic of bakjes, of door bomen te planten in hun dorp.”

De fiets is een Buffalo Bike. De naam zegt het sterk als een buffel, met een stevig kader, een bagagedrager die wat kan hebben en weinig fransje, geen klassieke remmen of versnellings, makkelijk in onderhoud en altijd reserveonderdelen ter beschikking in elk dorp. Anthony Fitzhery, een van de founding fathers van Qhubeka en een rijke investeerder die zijn talent inzet voor het goede doel, zocht partners voor het project.

“Trek heeft de fiets ontworpen. Er zitten geen remmen op, maar wel een terugtraprem van Sals, een Tjischich merk dat is overgenomen door SRAM. Een fiets in het project kost zo'n 180 euro, maar wij bepalen wel de fietsen te krijgen. Dit is Afrika en als we die zo maar in de dorpen afleveren, is het effect miniem. Wij leiden eerst ook vrouwen op in de dorpen om de fietsen te assembleren en te repareren. We hebben er nu 59.000 uitgeleend. Ons doel is een half miljoen fietsen.”

► De Eritreër Daniel Teklehaimanot is een openbaring in deze Tour. Met zijn aanvalskracht en klimkwaliteiten veroverde hij als eerste Afrikaan de bergtri.

© BELGA

het eerste Afrikaanse team in de Tour

► De 'wielermisionarissen' van de ploeg MTN-Qhubeka worden als helden onthaald. De renners staan 10 procent van hun prijzengeld af om fietsen te kopen voor Afrika. © BELGA

Team MTN-Qhubeka ziet er erg professioneel uit. De kleding is gelikt, want van Castelli. De fietsen kwamen drie jaar lang van Trek, maar zijn nu van Cervelo, het merk dat ooit door de Nederlandse ingenieur Gerard Vroemen met succes in de markt is gezet. Vroemen is achter de schermen nog steeds betrokken bij het project en tekende zelf de aparte kledij met de zwarte strepen. “Het team dat zijn strepen moet verdienen, dat is de filosofie er achter”, legt Ryder uit.

Zwarten op kop

Aanvankelijk werd het team argwanend bekeken. Twaalf renners van de 23 zijn geboren in Afrika. Meer dan de helft Afrikanen in de ploeg is de doelstelling waar Ryder niet van afwijkt. Pauwels: “En vijf van die Afrikanen zijn zwart. In het peloton leeft de overtuiging dat zwarten gewoon minder goed kunnen sturen en daarom hebben we echt onze plek moeten afdwingen. Maar onze Louis Meintjes is een groot talent en ook hij moet nog leren in peloton te rijden en hij is een blanke Afrikaan. Ze kunnen echt wel sturen, al valt er nog wat te leren.”

“We weten wel wanneer we voorin moeten rijden en wanneer niet. We hebben geen klassieke mentisdrift, dus dat maakt het iets makkelijker om keuzes te maken. We zullen agressief koersen als we denken dat we iets kunnen betekenen.”

In de Ronde van Turkije zette MTN-Qhubeka drie van zijn beste klimmers – drie zwarten: een Zuid-Afrikaan, een Rwandees en een Eritreër – op kop om Mark Cavendish op een helling overboord te gooien. Het peloton werd in stukken uit elkaar getrokken. “Het was een unieke beeld, die zwarte renners op kop en je zag al die fotografen zich naar voren haasten voor die foto. Dat was de beste manier om onze plaats af te dwingen.”

Hoe ze die wildcard voor de Tour kregen, iets wat normaal vooral Franse teams te beurt valt? Ryder: “Ik heb het project op het WK in Valkenburg voorgesteld aan de UCI en de wereldpers en ook aan ASO. Die vonden het mooi, maar Afrika stelt niks voor, zeggen ze, en jij wil met Afrikanen naar de Tour? Dat zal de eerste vijf jaar toch moeilijk zijn. Tweenhalf jaar later kreeg ik de bevestiging van Christian Prudhomme dat we erbij waren. Er is natuurlijk ook een commercieel kantje aan. Onze cosponsor is ook betrokken bij de cloud-dataverwerking van de Tour. Ik heb het Prudhomme voorgerekend: als de Tour een nieuwe markt wil aanboren, moet het Afrika overvoeren. Een miljard mensen, van wie 370 miljoen Franstaligen en op economisch vlak het snelst groeiende continent. Ze hebben goed geluisterd bij ASO.”

Zes broers vermoord

De strepen zijn verdiend, al was het eerste grote wapenfeit voor rekening van een Duitser. Gerald Ciolek won in 2013 in de derde maand van het bestaan van de huidige ploeg al meteen een WorldTour-klassieker toen hij in Milaan-San Remo de hele snelle zool het nakijken gaf. Tot dit jaar kwamen de meeste successen op het conto van Ciolek of de Zuid-Afrikaanse blanke renners zoals Louis Meintjes en Jacques Janse van Rensburg.

De bekendste namen in de ploeg zijn Matthew Goss, Gerald Ciolek, Tyler Farrar en Eyalid Boasson Hagen, maar in het voorjaar was de eerste triomf voor de Algerijnse renner Youssef Reguigui, die de eindklassering in de Ronde van Langavui won na weken in de zevende strappe. Reguigui was ooit gesmeekd door zijn vader, ook een ex-wielrenner, om zijn voorbeeld te volgen. Meintjes deed voor de ploeg zijn duit in het zakje door nog een ritwedstrijd te winnen, de Coppi e Bartali.

In de Dauphiné in juni gaf Teklehaimanot al

een voorproefje van wat hij in deze Tour zou proberen: de klimmerstrui meenemen naar huis. Hij won die en de rest was kansloos: meteen een primeur voor het Afrikaanse wielrennen.

“Er is geen reden waarom dit continent geen wielrenners zou kunnen voortbrengen als ze al die goede lopers hebben”, vindt Ryder. Hij gaat daarmee wel voorbij aan de typische morfologie van de wielrenner met de stevige onderbenen en het lichte lichaam, maar hij heeft een punt. De VO2max hebben zijn Eritreërs alvast, na een heel leven op 2.400 meter hoogte.

Ryder: “Maar die genen van hen verbleken bij hun wil om te slagen. Acht maanden per jaar zijn ze weg van hun familie. Dit zijn jongens met aparte verhalen. Hun levens veranderen echt door de fiets, net als die kinderen in Zuid-Afrika. Daniel heeft elf broers en zussen die allemaal het land zijn ontvlucht. Hij is dit jaar snel getrouwd omdat hij zijn doodzieke vader er nog bij wilde. Er waren drieduizend mensen op zijn huwelijk. Die jongen rijdt ook voor zijn familie en die wil om te slagen is sterker dan welke genen ook.”

Merhawi Kudus, gisterenavond nog te zien in Vive le vélo, is nog een Eritreër. Hij rijdt voorlopig verscholen in het Tour-peloton, maar het bestaat niet dat twee van de volgende bergetappes niet zien wegdijen in een groep of alleen. Kudus is net 21 en rijdt meestal aan een onwaarschijnlijke cadans van 120 omwentelingen.

‘Kinderen in Afrika zijn erg gebaat bij een fiets. Ze zijn sneller op school, lopen minder gevaar onderweg en hebben makkelijker toegang tot water en medische zorgen’

SERGE PAUWELS
MTN-QHUBEKA

Serge Pauwels kon zijn ogen niet geloven. “Ik vroeg waarom hij dat deed. No power in legs, my friend”, zei hij. “Misschien niet, maar hij heeft wel een motor. Kudus werd in 2014 al vijfde in de Idozwadse Route du Sud. In Majorca dit jaar was hij de enige die bergop in het spoor kon blijven van Alejandro Valverde en vorige week kwam hij vanuit de onderbuik van het peloton toch als dertigste boven op de Muur van Hoei.”

Adrien Nyonshtut komt uit Rwanda. Hij droeg de vlag voor de Rwandese delegatie op de Spelen van Londen en werd de eerste Afrikaan die een olympische mountainbikewedstrijd uitreed. Ook hij is een talent en ook hij heeft een verhaal, al loopt hij er begripelijkijerwijs niet mee te koop. De Tutsi-wielrenner verloor in de genocide van de jaren 90 maar lefde zes broers. Ook hij rijdt om de rest van zijn familie te onderhouden en levens te veranderen.

Als Pauwels over zijn ploegmaats spreekt, is dat met verwondering en tegelijk met respect. “Hoe die jongens in het leven staan, die dankbaarheid, die opgewektheid. Elke ochtend niet zomaar goedemorgen, maar telkens goedemorgen Serge. Die zeuren nooit. Dat was de openbaring voor mij, naast de professionele organisatie die niet zoveel verschil van die bij QuickStep.”

“We hebben er bewust voor gekozen om die eerste week mooi door te komen, een beetje onze plaats opmaken en te laten weten dat we er waren. Het was de eerste dag van de eerste etappe. We hebben zes man die iets kunnen uitrichten. Je zult ons dus nog zien.”

teammtnqhubeka.com
bicycleschangelifes.org

